

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van eigen land en volk vertellen. Dat veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt werden bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

300. 't Portiertje van Roeselare. — 301. De Kleine Tooneelspeelster. — 302. Angstige Dagen. — 303. Antwerpen in Brand. — 304. De Bannelingen. — 305. In het Wilde Land. — 306. De Wonderbare Redding. — 307. Fiere Margriet van Leuven. — 310. 't Avontuur van den Schilder. — 311. Het Boefje. — 312. Een onverwachte Reis. — 313. De Geheimzinnige Teekens. — 314. De Spanjaarden te Gheel. — 315. Zwarte Jan. — 316. De Heks van de Moeren. — 17. De Boschwachter van Eikenhof. — 318. Het Juffertje van Parijs. — 319. De Wolfjager van Turnhout. — 320. De Zeeroovers. — 321. Het Gezin van den Visscher. — 322. De Wilde Cow-Boy. — 323. Keizer Karel te Gent. — 324. De Spanjaarden te Mechelen. — 325. Kerstmis in de Sneeuw. — 326. Een Angstig Avontuur. — 327. De Reis in den Nacht. — 328. De Zwarte Bende. — 329. Het licht in de Wildernis. — 330. De dankbare Soldaat. — 331. Een keer Wildstrooper. — 332. Het Wonderland. — 333. Het verloren Testament. — 334. In veilige Haven. — 335. De wonderbare reis van schipper Bontekoe. — 336. Men brutale Feeks. — 337. Vaders vertrouwen. — 338. De vlucht over de Schelde. — 339. Neel's Avontuur. — 340. De Zwarte Ruiters. — 341. De Held van Afrika. — 342. De Pleegzoon van den Bedelaar. — 343. Het Beleg van den Ravenburg. — 344. Een Avontuurlijke Vacantie. — 345. De Vriend van den Indiaan. — 346. De Pelgrims en de Roofridder. — 347. De twee Gemzenjagers. — 348. Het verloren Koffertje. — 349. De Held van Maldeghem. — 350. Het verlaten Huis. — 351. De schat in den Kelder. — 352. Het huis in de Dennen. — 353. De vriend van den Zeekapitein. — 354. De gestrafte Hoogmoed. — 355. Grootmoeders Helpers. — 356. Een Vlaamsche jongen in Amerika. — 357. De Jonge Kolonist. — 358. De Herder van de Hooglanden. — 359. Na lijden komt verblijden. — 360. De twee Robinson Crusoe's. — 361. Edelmoedigheid beloond. — 362. De Durver. — 363. De Durver in de Prairie. — 364. De jonge Hovenier. — 365. De sluwe Goochelaar. — 366. De valsche Boudewijn. — 367. De zonderlinge Bezoeker. — 368. De schrik van het Dorp. — 369. De Plaggeest. — 370. Bij de Eskimo's. — 371. Ewyn, de lijfeigene. — 372. De eenzame Hoeve. — 373. Het schot in den Avond. — 374. De Stiefmoeder. — 375. Gescheiden Vrienden. — 376. Het Avontuur der Kerstjongers. — 377. Hoogmoed gebroken. — 378. De Cirkusjongen. — 379. 't Het Cirkus. — 380. Het Spookschip.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag ze in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers.

PRIJS: 60 CENTIEMEN

UITGAVE A. HANS-VAN DER MEULEN, CONTICH.

Nr. 458.

A. HANS.

De Verkleede Krijgsman

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich

De Verkleede Krijgsman.

I.

De oude Michiel Karels hoorde den klopper op de voodeur van zijn deftig huis te Maastricht. En even later klonk de onvriendelijke stem van Mie, zijn huishoudster.

Mijnheer Karels rees snel op.

— Mie snauwt weer arme menschen af, bromde hij. Ze moet toch van haar geld geen aalmoezen geven.

Hij ging zelf door de gang.

— Keer maar in de keuken terug, Mie, zei hij tot de knorrige dienstbode.

— Altijd dat schooiersvolk. De klopper staat niet stil. En de bedelaars komen op uw huis af, als vliegen op siroop.

Mie slofte heen en mijnheer Karels keek naar buiten. Een arme man en vrouw smeekten om een aalmoes.

— Ja, menschen, het zijn slechte tijden, zei de heer Karels. Moge God beterschap brengen en ons van oorlog verlossen !

Hij gaf mild en de bedelaars dankten vurig. 't Gebeurde niet dikwijls, dat ze met een aalmoes ook vriendelijke woorden kregen.

Michiel Karels keek eens even de straat in.

— De vreemdelingen hebben het beter dan de burgers, mompelde hij, toen hij een groepje Spaansche soldaten bemerkte. Ze zijn helaas ook meester in onze goede stad.

Mijnheer Karels keerde in de kamer terug, waar een lustig vuurtje brandde, want het was een kille Octobermorgen van het jaar 1576.

Toen regeerde de Spaansche koning Filips II over de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden. Ons volk was in opstand gekomen tegen zijn tyranie. Maar Filips had Spaansche soldaten gezonden, onder aanvoering van den wreeden hertog van Alva. Deze sprak maar van straffen en hij had reeds veel edelen en burgers naar het schavot gestuurd. De strijd ontbrandde toen nog feller, onder aanvoering van Willem den Zwijger, prins van Oranje. In verscheidene steden werden de Spanjaarden verjaagd. Te Maastricht waren ze echter nog meester en moest de bevolking veel onrechtvaardigheden dulden.

Mijnher Karels was ziekelijk en hurkte zich

bij den haard. Hij had eenige jaren geleden zijn vrouw verloren. Kinderen bezat hij niet. De vijftigjarige dienstbode, Mie, deed zijn huishouden. Ze was brommerig van aard, doch verrichtte goed haar werk en daarom hield Karels ze. Tot over korten tijd had ook een nichtje van zestien jaar, Elza, een weeze, bij hem gewoond, doch die kon het niet bij Mie uithouden en diende nu als gezelschapsjuffer op een kasteel in den omtrek der stad.

Ze kwam echter veel haar oom bezoeken, want ze moest dikwijls voor haar meesteres boodschappen te Maastricht doen.

Mie bracht een kom warme melk voor haar meester.

— 't Helpt niet veel, of ge dicht bij het vuur kruipt, als ge voor brutaal schooiersvolk aan de deur gaat staan, nu er een scherpe wind waait, sprak ze.

Mie was niet op haar mondje gevallen, zooals men zegt. Ze flapte er maar uit, wat er haar op de tong lag.

— Zoo gij tegen arme menschen vriendelijk waart, zou ik zelf niet naar de deur moeten gaan, antwoordde de heer Karels.

— Vriendelijk ? Als er hier ieder oogenblik geklopt wordt ! Die bedelaars vertellen het aan elkaar, dat gij ze bederft met uw aalmoezen. Ze zullen nog met heele benden komen.

— Kunnen de menschen het helpen dat handel en nijverheid stil liggen door den oorlog, en er geen werk is ? Wees toch barmhartig ! God heeft mij de middelen verleend, om armen te helpen en dan moet ik dat ook doen.

— Wie werken wil, kan zijn brood verdienen ! mopperde Mie.

— Nu niet ! Veel kooplieden hebben zelfs de stad verlaten. Heeft uw broer werk ?

Mie bromde nog wat en ging toen heen.

— Hoe kan ze zoo hard zijn ? mompelde mijnheer Karels. Ze heeft zelf een broer, die zonder arbeid is gevallen en ze is blij, dat ik hem met zijn groot gezin ondersteun. Ze moest dan toch begrijpen, dat anderen eveneens hulp behoeven. O, mochten de tijden spoedig veranderen ! Kregen we onze oude vrijheid terug ! Maar wanneer ? De strijd duurt reeds zoo lang.

Aldus zat mijnheer Karels te mijmeren, toen weer de klopper op de voordeur viel.

— Een mensch zou er zijn dood aan halen ! Natuurlijk weer vuile, onbeschaamde bedelaars ! hoorde hij Mie in de gang uitroepen.

En nogmaals was de goede man gereed, om zelf naar voren te gaan.

Maar er klonk een heldere stem.

— Elza ! zei de heer Karels en zijn gelaat klaarde op, en er kwam een blijde glans in zijn oogen.

Een lief meisje, groot voor haar jaren, trad binnen.

— Dag oom Michiel ! riep ze uit. Hier ben ik weer eens !

— Dat is heel goed, kind, sprak de oude man en hij begroette zijn nichtje hartelijk. Zet u bij het vuur, het is koud, hé ? vervolgde hij.

— O, ik heb flink doorgestapt.

— Ge moet boodschappen doen ?

— Ja... Ik heb allerlei waren te bestellen, die naar het kasteel moeten gebracht worden. De barones vraagt dat het liefst aan mij. Er is veel noodig met dat Spaansch garnizoen.

— Nog altijd zooveel van die vreemde kerels op het kasteel ?

— Wel, een honderd ! Gisteren hebben officieren den baron nog twee kamers voor hun gebruik afgenomen. We zitten erg benepen.

— En al die lastposten rond u. Kom naar hier, kind en ge zult veel geruster zijn ! Mie zal zich nu wel intoomen, en anders stuur ik ze weg, want ze wordt me soms brutaal.

— Gij Mie wegsturen oom ? Dat gebeurt nooit en ik zou het ook niet graag willen.

— 't Is waar, dat het me moeilijk zou vallen. Ze dient hier al zoo lang, van toen tante zaliger en ik pas getrouwd waren. En Mie zou elders geen werk vinden. Er is veel armoede.

— Laat ik maar blijven, waar ik ben, oom. Ik houd zooveel van de barones. En ik kom u toch dikwijls bezoeken. Maak u niet ongerust. Met de Spanjolen heb ik niets te maken. De baron en de twee knechten staan ze altijd te woord.

Elza vertelde nog het een en ander en bleef een half uurtje babbelen.

Ton ze weg was, kwam Mie den haard opvullen met turf.

— Ik mis mijn nichtje toch erg, zei de heer Karels, die het nu weer moeilijk verkroppen kon, dat Elza om de huishoudster uit zijn woning was heen gegaan en een vreemde dienen moest.

— Ik heb de juffer niet weg gestuurd, be-
weerde Mie. Haar kamer boven staat klaar.

— Maar ge maaktet aanmerkingen op alles wat ze deed.

— Neen, mijnheer, ge vergist u. Ik wilde echter meester blijven in de keuken. Dat ben ik nu al dertig jaar zoo gewoon en ik kon me niet door een kind laten kommandeeren. Uw nicht is ook liever op het kasteel, dan in het eenzame huis. Dat zal wel de waarheid zijn. Steek het dus niet op mij, dat ze u verliet !

Mijnheer Karels zweeg. Hij kon toch geen gelijk halen. Als de tijden beterden en Mie elders werk kon vinden, moest ze maar heen gaan. En dan zou Elza het huishouden verrichten. Elza,

het kind van zijn jongste zuster, die vroeg gestorven was, evenals haar man.

Eerst had de heer Karels er zich tegen verzet, dat Elza in vreemden dienst ging. Hij zelf was bemiddeld. Maar het meisje wilde haar leigen kost verdienen. En op het kasteel was ze meer juffer dan dienstbode. De barones behandelde haar bijna als een dochter. Dat had mijnheer Karels dan met den toestand verzoend.

Nu voelde de oude heer zich weer alleen. Hij zette zich aan een zijraam, dat uitzag op de Maas, de statige rivier, die in betere tijden zoo meewerkte om Maastricht tot bloei te brengen. Een steenen brug leidde naar de voorstad Wijk. De brug was nu ook door de Spanjaarden bezet. Liever had de heer Karels de drukte van vaartuigen gezien of van de zware wagens, die vroeger uit Antwerpen kwamen en hier de Maas overstaken op weg naar Duitschland met allerlei goederen.

Er waren nu ook Deutsche soldaten in de stad. Ze waren door de Spanjaarden gehuurd, want vele kerels vochten in dien tijd voor hen, die het meest betaalden.

II.

In den nacht werd mijnheer Karel verschrikt wakker. Hij richtte zich op. Welk lawaai hoorde

hij nu ? Het was op straat. Men riep en schreeuwde, en er werd ook geschoten.

— Zouden troepen van Willem van Oranje de stad veroverd hebben ? vroeg mijnheer Karels zich af.

Willem van Oranje was immers de ziel van den strijd tegen Spanje.

Mijnheer Karels kleedde zich en ging naar beneden. Ook Mie, de huishoudster was opgestaan.

— O, wat gebeurt er toch ! kreet ze verschrikt.

— Ik weet het niet, antwoordde de heer Karels, die de lamp in de kamer aangestoken had.

— O, ge zult toch niet op straat gaan. Misschien hebben de Spanjaarden ruzie met elkaar.

— Of met de Duitschers. Dat gebeurt dikwijls, als ze gedronken hebben. Ik blijf natuurlijk binnen.

Mie rakelde het vuur van onder de asch. Het gerucht daarbuiten hield aan. Gaarne zou mijnheer Karels toch eens gekeken hebben, wat er geschiedde, want hij hoopte nog op de bevrijding. Maar 't was bijna niet te gelooven ! Zoo gemakkelijk nam men een sterke veste als Maastricht niet in. Meestal was daartoe een langdurige belegering noodig.

Maar men kon list gebruikt hebben. De onoplettendheid van een schildwacht was soms voldoende om een legermacht toe te laten in een stad te sluipen.

— O, wat gaan ze te keer ! kloeg Mie, die zeer bang was. Als die schelmen maar niet tot plundering over slaan !

— Wel neen !

— Vanmiddag zeiden ze in den winkel, dat de Spanjaarden reeds langen tijd op hun soldij wachten en er onder elkaar over praten, om zich zelf te betalen. En we weten wat dit beteekent ! Stelen en rooven bij de burgers ! En moorden als ze niet genoeg krijgen.

— Neen, neen, dat zal niet gebeuren, hernam de heer Karels, om de dienstbode gerust te stellen.

Eenige tijd verliep, en eindelijk bedaarde het lawaai wat. Maar Karels hoorde wel aan de voetstappen, dat er nog veel volk te been was.

Plotseling werd er op de voordeur geklopt.

— O, niet open doen ! kermde Mie.

— Wees niet zoo bang !

— Ga, niet naar voren !

— En als ze de deur inbeuken, zal dat dan beter zijn !

— Plunderaars, dieven, roovers ! O, laat ons door den hof vluchten, mijnheer !

— Maar wie zegt dat het vijandige soldaten zijn !

Mijnheer Karels ging door de gang.

— Wie is daar ? vroeg hij.

Zijn hart bonsde ook onstuimig.

— Doe open, buurman ! Ik ben het, Dries ! klonk het van buiten.

Mijnheer Karels schoof de grendels weg en weldra stapte de timmerman binnen, die daar naast woonde.

— Ge weet zeker het nieuws nog niet ? zei Dries opgewonden. We zijn de Spanjaarden kwijt.

— Zijn er troepen van Oranje in de stad ? vroeg Karels verheugd.

— O, neen, maar wij hebben ons zelf geholpen.

— Kom in de kamer en vertel me alles !

Mijnheer Karels huiverde in de koude gang.

— O God zij geloofd, gij zijt het, buurman ! riep Mie, geheel verlicht, uit.

— Hoe zijn de Spanjaarden verjaagd ? vroeg mijnheer Karels.

— Wel, reeds eenigen tijd bestond er bij eenige burgers het plan, om den vijand uit te drijven, vertelde Dries. Ik was ook in dat komplot. We moesten natuurlijk in het geheim vergaderen, want had de Spanjaard het moeten merken, dan hingen we al met velen aan de galg. We hadden besloten de Duitsche soldaten om te koopen, om ons te helpen. We beschikten over geld. Nu, om kort te verhalen, we kregen een hoop Duitschers mee. En dezen nacht begonnen we met den Spaan-

schen kommandant Montesdocca en zijn officieren gevangen te nemen. Ze zitten veilig opgeborgen. Dan bestookten we de gebouwen waar de Spanjaarden ingekwartierd zijn. We overrompelden de schildwachten en verrasten de anderen in hun slaap. We hebben ze over de Maas gejaagd. Weinigen boden weerstand en die het deden waren spoedig verslagen of overmeesterd. Och, veel Spanjaarden maakten zelf beenen, toen ze merkten dat het voor hen verkeerd liep. En nu is Maastricht weer vrij. Er zijn al boden weg om aan Oranje eigen troepen te vragen.

— Mogen ze hier spoedig zijn, want de Spanjaarden zullen trachten de stad terug in hun macht te krijgen !

— Nu, geen zwartkijker zijn, mijnheer Karel ! riep Dries uit.

— Neen, neen, en ik wensch u geluk om uw kordaatheid. Zijn er niet veel dooden en gewonden onder de burgers ?

— Neen ! Toen wij aan den gang waren, stormden talrijke mannen en jongelingen naar buiten en ze hielpen ons kranig. Hoor, men zingt van vreugde ! Vannacht gaan we niet meer naar bed. Er staat al geschut op de brug en de poorten worden goed bewaakt. Nu ga ik heen. Ik wilde u toch het blijde nieuws vertellen.

— En daar ben ik u dankbaar voor, buurman.

Zoudt ge niet een beker warmen wijn gebruiken? De nacht is kil.

— Dank u ! Ik mag niet langer blijven. Er is nog veel te doen.

Dries vertrok en Karel grendelde weer de voordeur. Maar nu was hij gerust. Tevreden zette hij zich bij het vuur. Hij zou thans ook niet kunnen slapen.

III.

Het kasteel van baron de Boorne, waar Elza diende, stond aan den Sint Pieters berg, nabij den weg van Tongeren, de oude heirbaan, reeds in den tijd der Romeinen aangelegd.

Ook Elza werd dien nacht in haar slaap gestoord. Ze hoorde trompetgeschal en dreunende voetstappen. Deuren werden dicht geslagen. Paarden hinnikten.

Elza dook weer onder de dekens, want het gebeurde wel meer, dat de Spanjaarden, die op het slot verbleven in den nacht gingen en keerden. En dat deden ze niet stil. 't Kon hun niet schelen, of ze den baron, de barones, hun kinderen en het personeel uit den slaap opjoegen. Ze voelden zich immers de meesters.

't Lawaai bedaarde weldra en Elza sliep weer in. Toen ze den volgenden morgen beneden kwam, zei Willem, een der knechten :

— Groot nieuws ! De burgers van Maastricht hebben de Spanjaarden uit de stad verjaagd.

— Hoe ? vroeg Elza verwonderd.

— Wel met geweren en sabels en misschien ook met bijlen, denk ik. Hebt ge onze ruwe gasten niet hooren vertrekken ?

— Ja...

— Ze moesten gaan helpen, maar kwamen te laat. Ik ben al op den toren geweest. Op de Maasbrug staan kanonnen van de Maastrichtenaars en er kan geen enkele soldaat over !

— O, wat zal oom Michiel blij zijn ! riep Elza uit.

— Ge zult vooreerst niet naar hem toe kunnen. De Spanjaarden zijn nog meester te Wijk en rond de stad. en zullen natuurlijk niemand door laten. Maar ik denk, dat onze eigen troepen wel spoedig zullen komen en dat vreemde goedje weg borstelen. Dan is de toegang tot de stad voor ons weer vrij.

Elza moest nu haar meesteres bedienen. De baron en de barones zaten reeds in de eetkamer. Ze waren vroeg opgestaan.

Elza haalde hun ontbijt in de keuken. Ze hoorde dan den baron zeggen, dat de Maastrichtenaars roekeloos hadden gehandeld. De heer van Boorne haakte ook noor de verlossing van het land, maar hij dacht over de werkelijke toestanden na.

De prins van Oranje heeft nu weinig troepen beschikbaar en zal er naar hier geen kunnen zenden, zei hij tot de bewoners. De Spanjaarden krijgen versterking en wee dan de arme stad ! Als de burgers de Spanjaarden uitdrijven, moeten ze zeker zijn van flinke hulp, om de overwinning te bestendigen en dat is hier niet het geval.

Elza hoorde dit, en haar vreugde veranderde nu in onrust. «Wee dan, de stad!» had de baron gezegd... Ze dacht aan haar oom en ook aan de gansche bevolking. Ze wist wel, dat de Spanjaarden dikwijls wreed te werk gingen. Men kende op het kasteel het nieuws door landbouwers uit den omtrek, die met melk boter en eieren kwamen. De bezetting en de officieren bleven nog weg. Ze moesten meehelpen de stad te omsingelen.

* * *

Den volgenden dag zag Elza troepen voorbij het kasteel trekken. Het waren niet die van Oranje, maar verse Spaansche afdeelingen. Ze voerden geschut mee.

De baron vernam wat later, dat Ferdinand de Toledo, Alva's zoon, zelf met krijgsvolk op Maastricht aftrok. Hij had te Dalheim het nieuws vernomen. Ook uit Brussel waren eenige troepen

gestuurd. De Spanjaarden hechtten groote waarde aan het bezit der sterke vesting.

Elza voelde zich angstig. De baron zei, dat de Spanjaarden Maastricht wel terug zouden winnen en wraak nemen. O, kon ze haar goeden oom toch helpen ! Maar er bestond voor haar niet de minste kans, nu in de omsloten stad te dringen. En Elza kon niet anders doen dan bidden voor haar oom en de heele bevolking.

IV.

Mijnheer Karels zat voor het zijraam, dat op de Maas uitzag. De Spanjaarden hadden reeds getracht over de brug te komen, maar dan schoten de Maastrichtenaars hun kanonnen af. De vijand vluchtte terug en liet dooden en gewonden achter.

Dries, de buurman, kwam van de wacht. Mijnheer Karels tikte op het venster. En Dries stapte even binnen.

— Welk nieuws is er ? vroeg de heer Karels.

— We zien nog geen eigen troepen naderen. Maar we hebben gehoord dat Don Ferdinand te Wijk is.

— Alva's zoon ?

— Ja...

— God zij ons dan genadig !

— We laten hem niet in de stad ! verzekerde Dries. Zooveel troepen heeft de Spanjaard niet en de burgerij staat kordaat op de wallen. De Duitschers zullen ons helpen als het op een bestorming aankomt.

— Is dat wel waar ? Zijn ze te vertrouwen ?

— O, ja, ze zijn onze bondgenooten.

— Maar huurlingen !

— Geen moed verloren, buurman. Daar op de brug staat ons geschut en Don Ferdinand kan te Wijk blijven, als hij niet in gruzelementen wil geschoten worden. Niemand raakt van Wijk in de stad ! En de burgers van Wijk zijn bij ons. Ze hopen dat we den vijand weldra ook van daar zullen verjagen. Maar nu moet ik wat eten en rusten !

Dries liep weer heen en mijnheer Karels keek door het raam naar de brug. Het was daar stil.

Mie, de huishoudster, kwam wat later in de kamer.

— Gelukkig houdt eindelijk dat vervaarlijk schieten op, zei ze. 't Gaf niet, of ik de vingers in mijn ooren stak. O, mijnheer, zie nu toch eens ! riep ze dan ontsteld uit. De Spanjaarden jagen vrouwen naar hier !

Karels keek scherper door het venster. En plots begreep hij wat er gebeurde.

— O, die lafaards, die lafaards ! kreet hij verontwaardigd. Ze gebruiken vrouwen en meisjes als hun schild.

— Wat bedoelt ge ? vroeg Mie.

— Begrijpt ge dan niet ? Elke soldaat laat een vrouw of een meisje voor zich gaan. Zoo kunnen ze van onzen kant niet schieten of ze dooden die vrouwen en meisjes. En mannen en vaders van die ongelukkigen staan bij onze strijders. Welk een gemeene lafheid van Don Ferdinand ! En hij noemt zich een edelman. 't Is een schande !

— Hoor de vrouwen gillen ! kermde Mie. O, ik houd het hier niet meer uit !

— Wat wilt ge dan doen ?

— Ik loop naar mijn broer. We zitten te dicht bij de brug.

Mie snelde heen.

De Spanjaarden met de vrouwen en meisjes voor zich, schreden over de brug. En boven de ongelukkigen vuurden ze hun geweren af naar de Maastrichtenaars. De kanonnen zwegen. Men kon toch eigen volk niet dooden. Er waren burgers die weenden van razernij. Anderen verloren den moed, snelden de stad in en verkondigden het akelig nieuws. Er onstond verwarring. Tegelijk hoorde men dat de Spanjaarden ook de Brusselsche poort aanvielen.

Intusschen zag Mijnheer Karels, hoe de Span-

jaarden met hun levende schilden voor zich, het geschut der Maastrichtenaars bereikten. Eenige burgers, die er bij gebleven waren en verzet boden, werden neergeschoten. De kanonnen waren spoedig in de macht van den vijand, die nu de stad binnen stormde.

Dries, de timmerman was uit zijn huis gesprongen.

We moeten de Duitsche soldaten oproepen ! schreeuwde hij, en hij stormde verder de stad in.

Maar de Duitschers roerden zich niet. Ze begrepen dat het een verloren zaak was en ze wilden zich niet verder den haat der Spanjaarden op den hals halen. Gewapende burgers, die nog trachtten, het verzet aan te vuren, werden gedood. Ook Dries viel. Eenige Spanjaarden sneuvelden eveneens, maar weldra stroomden de troepen binnen, insgelijks door de veroverde Brusselsche poort.

Mijnheer Karels had zich van het raam weggetrokken.

— Mijn arme stad ! zuchtte hij. O, wat zal er nu gebeuren !

Hij dacht aan vluchten. Maar waar moest hij heen ? Op straat was het gevaarlijk voor een ouden man !

De Spanjaarden hadden weldra allen tegenstand gebroken. Men haalde den kommandant

Montesdocca en zijn officieren uit de gevangenis. De heeren keken beschaamd voor zich.

Poorten en voorname punten werden bezet. En een uur later hield Don Ferdinand zijn intrede. Trots keek Alva's zoon om zich heen. Hij scheen fier op zijn overwinning. Maar de geschiedenis schandvlekt nog zijn gedrag jegens de vrouwen en meisjes van Wijk. Niet door dapperheid, maar door lafheid had hij Maastricht veroverd.

De burgers sloten zich in hun huizen op. Wat hing er hun boven 't hoofd ?

De Duitsche soldaten liepen weer met de Spanjaarden mee, maar don Ferdinand liet een aantal van hen aanhouden en dadelijk terecht stellen als een afschrikkend voorbeeld voor de muiters. De Spanjaarden bezetten hun gebouwen en de officieren betrokken de voornaamste huizen. Don Ferdinand beraadslaagde met zijn staf.

V.

— De Spanjaarden zijn weer meester te Maastricht, zei baron van Doorne tot zijn vrouw.

Elza was ook in de kamer en schrok van dit nieuws.

— Hebben ze zoo vlug de stad kunnen nemen ? vroeg de barones.

— Door een gemeene list, die een eeuwige

schande zal zijn voor Don Ferdinand. Elke soldaat te Wijk nam daar een vrouw of een meisje voor zich en zoo dreven ze die ongelukkigen mee op de brug, waar de Maastrichtenaren hun geschut hadden staan.

— En als ze schoten raakten ze die vrouwen ? kreet de barones.

— Daarom vuurden ze niet ! Ze zouden hun eigen volk gedood hebben. De weerstand werd onmogelijk gemaakt. Zoo kwamen de Spanjaarden verder en namen ze de kanonnen. En toen waren ze spoedig meester van de stad. De Duitsche soldaten lieten de burgerij in den steek. O, wat zal er nu gebeuren ! Ik vrees, dat de Spanjaarden schrikkelijke wraak zullen nemen. Wat hebben ze vroeger te Rotterdam en te Haarlem gedaan ? En elders nog ?

— O, dan moet ik oom Michiel halen ! zei Elza. Hij is oud en ziekelijk. Mevrouw laat mij naar de stad gaan !

— Ge moogt niet ! sprak de baron.

— Maar mijn oom. O, heer, ik wil hem helpen !

— Dat is niet mogelijk kind ! Ge zoudt trouwens niet binnen geraken. Overal staan er schildwachten.

— De baron heeft gelijk, zei mevrouw. Bid God, dat hij uw oom beschermt !

Elza begon te weenen. Ze verliet de kamer. O,

ze kromp ineen van angst voor haar oom. Op de hulp van Mie durfde ze niet te rekenen.

V.

Het was een angstige nacht geweest voor de Maastrichtenaren. Weinigen sliepen. Bang luisterde men naar de voetstappen van de Spaansche patroeljes, die de stad doorkruisten. En men vreesde ieder oogenblik, dat ruwe soldaten de huizen zouden bestormen om ze te plunderen.

Maar de dag brak aan, zonder dat de rust verstoord werd.

Don Ferdinand had den vorigen avond een feestmaal gehouden met zijn officieren. En daar was een schandelijk plan ontwerpen. De soldaten hadden geruimen tijd geen soldij meer ontvangen. En zeker wel daardoor hadden de Duitschers samengespannen met de burgerij. Men moest het krijgsvolk tevreden stellen en men zou het toelaten de stad te plunderen. Dat zou tevens een straf zijn voor den opstand.

En het was nauwelijks acht uren, toen het sein voor den aanval werd gegeven. Als wilden stormden de Spanjaarden op de woningen aan. Weldra was Maastricht vervuld van angstgeschrei. En gruwelijke tooneelen hadden plaats. Mannen werden onbarmhartig neergeslagen. Vrouwen en kin-

deren vluchten gillend heen. De soldaten dwongen de burgers hun geld en kostbaarheden te wijzen. Men mishandelde en folterde hen, die beweerden niets te bezitten. De wraak was verschrikkelijk.

Mijnheer Karels had dien nacht geen oog dicht gedaan. Huiverig zat hij bij het vuur. Mie, de huishoudster was weggebleven. Ze bekommerde zich niet om haar meester.

— De ondankbare laat me laf in den steek, bromde mijnheer Karels. En als of het elders veiliger zou zijn dan hier ! Uit de stad kan ze toch niet !

De buurvrouw klopte en toen ze binnen gelaten werd, vertelde ze weenend, dat haar man op straat gesneuveld was.

— Dat is vreeselijk, zei de heer Karels. Dries was een dapper burger, die nu zijn leven voor zijn stad heeft geofferd.

— Zijn lijk ligt ergens bij de Markt, heeft men mij gezegd, vervolgde de buurvrouw. O, ik wilde Mie vragen met mij mee te gaan, om het te zoeken. En dan zal ik Dries een treffelijke begrafenis geven.

— Mie is weg van gisteren, gevlucht uit vrees.

— Dan ga ik om mijn zuster.

En de bedroefde vrouw vertrok.

Mijnheer Karels moest nu zelf wat voedsel bereiden. Hij begaf zich naar de keuken. Toen

hij daar bezig was, hoorde hij lawaai op straat. Verschrikt keerde hij in de voorkamer terug. Hij zag burgers, die naar de brug vluchtten, om over Wijk het platteland te bereiken. Maar ruw werden ze terug gejaagd door de schildwachten.

— De Spanjaarden plunderen de stad ! hoorde mijnheer Karels roepen.

Hij huiverde.

— De wraak begint ! mompelde hij. De soldaten betalen zich zelf.

Hij liet zich moedeloos in een zetel neer. Aan vluchten kon hij niet denken. Hij moest gelaten afwachten, wat er zou gebeuren. Hij haalde uit een kas een beurs geld. Die zou hij de soldaten overreiken, als ze kwamen. Dan spaarden ze hem misschien het leven. Hij dacht aan Elza. Zou hij haar nog ooit terug zien ? De oude man vouwde de handen en bad. Het was toch goed zich op den dood voor te bereiden. Hij hoorde getier en geschreeuw, maar hij wilde niet meer door de ramen kijken.

De woeste tooneelen duurden voort. Te vergeefs smeekten de priesters der stad bij Don Ferdinand om barmhartigheid voor de bevolking. De opgezweepte soldaten plunderden zelfs de kerken. Don Ferdinand liet alles toe. Hij had overheden doen aanhouden en zond ze in den dood. Hij kende geen genade.

Vreeselijk werden de tooneelen. Uit het midden der stad kwamen roofzieke soldaten nu ook naar den Maaskant. Het liep thans tegen den middag.

Mijnheer Karels hoorde getier voor zijn huis.

— De Spanjaarden, zei hij angstig. O, God, wees mij genadig ! En als ik sterven moet, laat den doodsstrijd kort zijn en ontvang mijn ziel !

Er werd op de deur gebonsd. En mijnheer Karels besloot open te doen. Hij zou de Spanjaarden dadelijk zijn geld aanbieden.

Wankelend ging hij naar voren, waar hij zoo dikwijls aan armen aalmoezen had geschonken. Met bevende hand opende hij de deur. Soldaten grijsden hem tegen.

— Geld ! schreeuwden ze.

Dat woord kenden ze in de landstaal. Karels wenkte hun hem te volgen, maar een der kerels greep hem hardhandig bij den hals. Hij tierde iets in het Spaansch.

Mijnheer Karels kon niet meer spreken. Hij kreeg het zeer benauwd. Wilde die kerel hem wurgen ?

Plots snelde er een Spaansch officier binnen en onstuimig trok hij den wreeden soldaat weg.

— Ga heen ! beval hij in het Spaansch.

De soldaten gehoorzaamden. Ze hadden pas gezien hoe muiterij gestraft werd. Deze overste

wilde zeker zelf hier buit behalen. De kerels trokken af, om elders beter hun slag te kunnen slaan.

— Oom, zei de officier.

Mijnheer Karels keek verbaasd op.

— Ik ben Elza, hernam de verkleede krijgsman.

— Elza, gij !

De nicht nam haar helm af en nu herkende mijnheer Karels Elza, al had ze haar lokken opgebonden en was haar uitzicht zeer veranderd.

— Maar kind, hoe is dat mogelijk ? vroeg de oude man, nog verbaasd.

— Ik kom u redden... Ga mee naar het kasteel ! Ik gebruik list, oom. De baron zei, dat de Spanjaarden de stad zouden plunderen en ik dacht aan U. Ik wilde naar u toe. De baron beweerde dat ik niet in de stad zou kunnen geraken. En ja, er staan schildwachten. Toen verzon ik een list. Er zijn bij ons op het kasteel nog veel kleeren en helmen van soldaten en officieren. En ik besloot me te vermommen. De baron en de barones weten het niet. Ze zouden me niet laten gaan hebben. Ik kon overal door. De schildwachten groetten me eerbiedig. En ik ken nogal wat Spaansch, hé ? Nu ben ik hier. Ga mee, oom ! Er gebeurt zooveel wreeds in de stad.

— Lief kind, hebt gij dat voor mij gedaan ! stamelde mijnheer Karels ontroerd.

— Maar natuurlijk oom ! Ik heb u toch innig lief. Kleed u, ge moet mee naar het kasteel. Men zal ons door laten.

Elza hielp den ouden man.

— Neem uw geld mee, zei ze dan.

— Ja... O, wat zijt ge braaf ! Zoo om mij komen ! Kind, hoe hebt ge het gedurfd !

Karels was zoo ontroerd dat hij zijn tranen afveegde. Hij nam zooveel geld als hij en Elza dragen konden. Het meisje was gejaagd de stad te verlaten. Als de list ontdekt werd, zou ze als bespiedster aangehouden en zeker gedood worden. Dat begreep ze wel. Het hart bonsde haar, toen ze met den ouden man het huis verliet.

— We moeten langs de Maas weg, fluisterde ze. Daar staan kleine huizen. Er zullen geen plundersaars zijn.

Mijnheer Karels spande al zijn krachten in. Het was voor hem een vreemde tocht. Beiden voelden angst, toen ze aan een wachtpost kwamen. Maar de soldaten namen een eerbiedige houding aan. Trots ging Elza hun voorbij. Een officier kwam uit het wachthuis. Elza begon te beven. De list kon ontdekt worden. De officier keek wantrouwend.

— Waarheen ? vroeg hij.

— Ik heb mijn bevelen van Don Ferdinand, antwoordde Elza hooghartig.

Ze sprak met zwaren toon. De officier trok zich terug. Hij dacht waarschijnlijk, dat de veldheer een der burgers onder zijn bijzondere bescherming had genomen en liet hem weg leiden.

— Kind, kind, ge waagt uw leven, fluisterde Karels.

— Slim zijn, oom ! We zijn dat gevaar ontsnapt.

Aan een tweede wachtpost maakte niemand opmerkingen. Die soldaten deden hun dienst trouwens slecht, want ze verlangden er naar afgelost te worden, om ook aan de plundering te kunnen deel nemen.

— Nu is het niets meer. We zijn gered, sprak Elza.

En weldra kwam ze met den ouden heer op het kasteel aan. Baron van Boorne, keek door het raam. Hij was zelf ongerust ! Zou men ook hier komen plunderen ? Hij had de barones en de kinderen reeds naar Tongeren gezonden, bij familie. Men miste Elza. En de baron vreesde dat ze toch naar Maastricht was gegaan.

Plots herkende hij mijnheer Karels, die hij al eenige malen bezocht had. Maar wat deed hij in 't gezelschap van dien Spaanschen officier ?

De baron trad buiten en boog... voor zijn dienstmeisje... De vermeende officier nam den helm af.

— Elza ! riep de edelman verbaasd uit.

— 't Lieve kind is me zoo komen halen, zei Karels.

Elza vertelde nu hoe ze list had gebruikt om haar oom te redden.

— Maar hier zijt ge niet veilig, zei de baron. Ge moet met uw oom naar Tongeren. De barones en de kinderen zijn er ook al. Ik wil afzien wat er hier gebeurt. Ge kunt met een kar reizen.

Elza legde haar vermomming af. En wat later bracht een landbouwer haar en haar oom naar Tongeren.

De barones was blijde Elza te zien en ze bewonderde haar om haar moed en liefde.

* * *

Maastricht was zwaar getroffen geworden. Veel dooden werden er beweend.

Het kasteel van baron van Boorne bleef gespaard. Na een paar weken keerden de vluchtelingen terug. Mijnheer Karels betrok weer zijn huis te Maastricht. Hij was nog zwakker geworden. Mie diende hem. Mijnheer had ze haar vlucht vergeven.

* * *

Twee jaar later stierf mijnheer Karels Elza had hem de laatste maanden verpleegd. En ze sloot hem de oogen.

Mie zocht een anderen dienst. Elza had de goederen geërfd. Het groote huis werd verkocht.

Al was Elza een rijke juffer, toch bleef ze in dienst bij barones van Boorne, die ze zeer lief had. Ze hield ook veel van de kinderen.

Maastricht bleef nog lang onder het oorlogsgeweld lijden.

Een paar jaar later werden de Spanjaarden toch uit de stad verdreven. De prins van Oranje legde er een garnizoen van duizend man. De burgers vormden een wacht, die ook dapper strijden zou, als de nood het eischte.

Op het platteland was het toen zeer onveilig. De buitenlieden hadden veel last van het krijgsvolk, zoowel van de eene als van de andere zijde. Er werd geplunderd, gebrand en vermoord.

Meer dan duizend vluchtelingen vestigden zich in de stad. De kommandant stelde hen aan het werk. Ze moesten de vestingen versterken en de wallen uitdiepen, fortten bouwen.

Men kon wel begrijpen, dat de Spanjaarden niet in het verlies van de belangrijke veste zouden berusten. Alles moest voor tegenweer in orde worden gebracht. Men vroeg om meer garnizoen, maar de prins van Oranje kon geen nieuwe troe-

pen zenden, al vroeg hij aan de regeering om geld daarvoor.

Uit Spanje kwam een dappere veldheer, de hertog van Parma, een zeer bekwaam krijgskundige. En in een volgend boekje vertellen we hoe hij het arme Maastricht belegerde.

* * *

Elza was nu negentien jaar geworden. Ze trouwde met een braven, rijken koopman uit de stad, Lieven Rooman.

De barones van Boorne betreurde het wel, dat Elza heenging. Ze had haar lief. Maar ze verheugde zich toch in Elza's geluk, en ze noodigde haar dikwijls uit op het kasteel te komen.

Mijnheer en mevrouw Rooman woonden dan in een sierlijk huis bij de Markt.

Elza bedacht, hoe haar goede oom altijd liefdadig was geweest voor de armen, en zij wilde zijn voorbeeld volgen. Ze deelde veel aalmoezen uit en bezocht de zieken.

Daarom werd ze te Maastricht zeer geëerd en geliefd. Haar man bekleedde een voornamen rang in de burgerwacht.

De tijd bleef dus vol gevaren. Nog steeds woedde de oorlog.

En men verwachtte bange dagen voor Maastricht.

Soms stelde mijnheer Rooman aan Elza voor, dat deze naar Tongeren zou gaan. Daar was het veilig. Rooman had er goede kennissen.

Maar Elza weigerde hardnekkig Maastricht te verlaten.

— Ik blijf bij u, zei ze. Ik heb getoond, dat ik niet bang ben. Hier wil ik mijn plicht vervullen. Als Maastricht belegerd wordt, moet ik u steunen, en dan zal ik de gewonden en zieken verplegen. Er zal veel werk zijn. En ik wijk niet van mijn post.

Niets kon haar van dit besluit afbrengen.

Zoo verliepen eenige weken. En toen kwam Parma de stad belegeren (1).

(1) Men leze nr 459. « De Heldin van Maastricht ».